

Grażyna Nowak

Katarzyna Przybylska

Oddział Udostępniania Zbiorów

I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Ochrona Zbiorów Bibliotecznych. Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość”

W dniach 19–20 maja 2016 r. w Bibliotece Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Ochrona Zbiorów Bibliotecznych. Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość”. Jej organizatorami byli członkowie Zakładu Bibliotekarstwa i Czytelnictwa Katedry Informacji Naukowej i Bibliologii UKW.

Uroczystego otwarcia Konferencji dokonała dr hab. Anna Koziczak, prof. nadzw. – Dziekan Wydziału Administracji i Nauk Społecznych, która pogratulowała ciekawego pomysłu konferencyjnego.

Uczestnikami I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Ochrona Zbiorów Bibliotecznych. Przeszłość – Teraźniejszość – Przyszłość” byli przedstawiciele aż 28 ośrodków naukowych i bibliotecznych. Goście przybyli z takich miast jak: Białystok, Bydgoszcz, Dęblin, Gdańsk, Katowice, Koszalin, Kraków, Łódź, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław i Zielona Góra.

Celem Konferencji była chęć zaprezentowania szerokiego kontekstu ochrony zbiorów bibliotecznych w ujęciu interdyscyplinarnym. I rzeczywiście cel ten został osiągnięty, bowiem Konferencja okazała się forum ujmującym temat ochrony zbiorów w bardzo różnych aspektach. Najwięcej ilościowo referatów prezentowało ochronę zbiorów w ujęciu historycznym.

Pozostałe referaty podzielone zostały na następujące sekcje:

- Konteksty ochrony zbiorów,
- Od konserwacji do digitalizacji
- Modele, systemy, dobre praktyki czyli ochrona zbiorów w praktyce.

W sumie zaprezentowano dziewiętnaście różnych spojrzeń na ochronę zbiorów bibliotecznych.

Szczególne uwagi zwróciłyśmy na kilka wystąpień.

Pani dr Maria Otto z Polskiej Akademii Nauk Biblioteka Gdańska w swoim wystąpieniu opowiadała o regulaminie bibliotecznym jako narzędziu ochrony. Wystąpienie miało na celu przybliżenie zagadnienia ochrony materiałów bibliotecznych za pomocą regulacji korzystania ze zbiorów na przykładzie regulaminów obowiązujących przez 420 lat w Bibliotece Rady Miasta Gdańska współcześnie będącą PAN Biblioteką Gdańską. Analiza obejmuje regulaminy: od najstarszego wydane drukiem w 1686 roku, poprzez opracowane w 1821 i 1898, aż po obowiązujące współcześnie.

W innym wystąpieniu dr Agnieszka Bangrowska z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach opowiadała o zastosowaniu substancji grzybobójczych do ochrony zbiorów bibliotecznych. Prowadzi ona badania na grupie fungicydów pod kątem przydatności w ochronie książki zabytkowej. Bardzo szczegółowo przedstawiła wpływ związków chemicznych w prowadzonych przez siebie badaniach jakie mają na celu ochronę zbiorów.

W kolejnym wystąpieniu dr hab. Zdzisław Gębołyś prof. UKW. Przedstawił główny ośrodek konserwacji i restauracji książki w Niemczech – Zentrum für Bucherhaltung Leipzig, które powstało w roku 1998. W referacie przedstawiono przeszłość, stan dzisiejszy oraz perspektywy rozwoju Centrum. Szczegółowo została przedstawiona organizacja, metody restauracji i konserwacji dokumentów: odkwaszanie, liofilizacja i inne nowoczesne techniki ochrony zbiorów.

Doktor Joanna Matyasik z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy w swoim wystąpieniu „Wykorzystać szansę konserwacji i

digitalizacji zbiorów Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy ze środków zewnętrznych w latach 2011-2015”. Zbiory podlegają szczególnej opiece i ochronie, nie tylko poprzez właściwe ich zabezpieczenie i użytkowanie, ale również przywrócenie uszkodzonym obiektom wytrzymałości mechanicznej i ograniczenie ich udostępniania poprzez stworzenie zastępczej kopii cyfrowej.

Jako ciekawostkę uznałyśmy wystąpienie mgr Ewy Witkowskiej z Biblioteki Głównej Uniwersytetu w Białymstoku pt. ”Japońskie biblioteki po wielkim trzęsieniu ziemi w 2011 roku – proces odbudowy. Referat ten opisywał tragedię z 11.03.2011 roku jaka miała miejsce u wybrzeży Honsiu. Trzęsienie ziemi spowodowało ogromne fale tsunami, które niszczyły w zasadzie wszystko co napotkały na swojej drodze. Wśród poszkodowanych instytucji znalazło się wiele bibliotek. Po uspokojeniu się sytuacji dosyć szybko podjęto działania naprawcze. Jednym z najpoważniejszych problemów były zniszczone w różnym stopniu księgozbiory. Konsekwencją tego były zapotrzebowania na praktyczne szkolenia z renowacji i konserwacji zbiorów a także projekty mające na celu ratowanie szczególnie cennych kolekcji. Równocześnie z usuwaniem szkód starano się na różne sposoby zapewnić czytelnikom nieprzerwany dostęp do książek, zastępując niezdolne do podjęcia normalnej pracy biblioteki bibliobusami, tymczasowymi bibliotekami i kącikami bibliotecznymi. Zastanawiano się również jak w przyszłości zminimalizować ilość zniszczonych zbiorów. Dostrzegano ponadto konieczność zachowania wszelkich materiałów związanych z katastrofą jako źródła informacji, jak radzić sobie z podobnymi wydarzeniami w przyszłości.

Na zakończenie drugiego dnia obrad podsumowania Konferencji dokonał prof. Ryszard Nowicki, który podkreślił, że ochrona zbiorów bibliotecznych jest zagadnieniem ważnym, ciekawym i wymagającym dalszych badań. Podziękował wszystkim uczestnikom za przybycie i wygłoszone referaty oraz obiecał opublikowanie referatów w tomie pokonferencyjnym. Kończąc dodał, że Zakład Bibliotekarstwa i Czytelnictwa Katedry Informacji Naukowej i Bibliologii UKW ma zamiar kontynuować podjęty problem badawczy na kolejnych konferencjach naukowych.

Przy okazji odbywającej się konferencji miałyśmy okazję zwiedzić całą Bibliotekę Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Bibliotekę bardzo nowoczesną, z licznymi udogodnieniami, również dla osób niepełnosprawnych (pod klamką na każdym drzwiach był umieszczony numer pokoju i nazwa agendy napisane alfabetem Braille’a).

Fotografia przedstawiająca opis pokoju w alfabecie Braille'a.

Ogromna przestrzeń wypożyczalni zrobiła na nas duże wrażenie.

Fotografie przedstawiające nowoczesne regały.

W jednym miejscu umieszczone są zbiory do korzystania na miejscu (oznaczone kropką) oraz zbiory do wypożyczenia na zewnątrz (bez kropki).

Liczne boksy do pracy grupowej i indywidualnej, nowoczesne miejsca do pracy, pufy, fotele.... Dużo można wymieniać.

Zwróciłyśmy uwagę na jedną bardzo ważną rzecz – mianowicie – działającą klimatyzację. Coś co jest bardzo potrzebne do poprawnej pracy czytelników jak i bibliotekarzy pracujących w tej instytucji. W bibliotece tej bardzo przestrzegane są zasady ochrony i wymogi w jakich należy przechowywać księgozbiór. Do magazynu ma prawo wejść tylko i wyłącznie pracownik magazynu. Inni pracownicy biblioteki nie mają tam wstępu żeby nie zakłócić odpowiedniej wilgotności, temperatury jaka jest wymagana w magazynie oraz żeby utrzymać ład i porządek pracy Pań magazynierek.

Wyjazd uważamy za bardzo udany, miałyśmy okazję dowiedzieć się wielu ciekawych i nowych dla nas rzeczy. Mamy nadzieję, że niektóre ulepszenia będą miały zastosowanie w naszej pracy.